

บทที่ 5

บทสรุป

การวิเคราะห์สถิติการเรียนสำเร็จการศึกษา จากผลการสำรวจสำมะโนประชากร
ของประเทศไทยในปีสำมะโนประชากรสากล 1980 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยกระดับการ
ศึกษาของประชากรไทยในรอบสิบปีที่ผ่านมา ระดับการศึกษาของประชากรไทยที่พ้นวัยการศึกษา
ภาคบังคับแล้วของส่วนภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อเปรียบเทียบการเรียนสำเร็จการศึกษา
ของประชากรไทยระหว่างจังหวัดและภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ เปรียบเทียบประสิทธิภาพ
ของการจัดการศึกษาของจังหวัดต่าง ๆ ให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนการศึกษา
แห่งชาติ ถวายเป็นวิทยามาตรียมเลขคณิต มัธยมศึกษา และฐานนิยมของชั้นการศึกษาที่เรียนสำเร็จของ
ประชากร หากชั้นการศึกษาในรูปเรขาคณิต เรขาคณิต และเรขาคณิตเห็นแล้ว เปรียบ
เทียบผลการวิเคราะห์ที่ได้กับผลการวิเคราะห์สถิติการเรียนสำเร็จการศึกษาจากข้อมูลการ
สำรวจสำมะโนประชากรของประเทศไทยในปีสำมะโนประชากร 1970 ที่อรุณี นาคหัตถ์
ได้ทำการวิเคราะห์ไว้ เพื่อจะได้ทราบถึงความก้าวหน้าของการเรียนสำเร็จการศึกษาของ
ประชากรไทยในรอบสิบปีของแต่ละจังหวัดและภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ เป็นการประเมินผล
ทางอ้อมของการให้การศึกษาแก่ประชากรไทย

ขอขอบพระคุณสำคัญ

1. ในปี ค.ศ. 1980 ระดับการศึกษาของประชากรไทยส่วนใหญ่สำเร็จชั้นประถมศึกษา
ศึกษาปีที่ 4 ในรอบสิบปีจากปี ค.ศ. 1970 ถึงปี ค.ศ. 1980 ระดับการศึกษาของ
ประชากรไทยสูงขึ้น คือ

ระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรไทยที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจากชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3.18 เป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.97

ระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้น จากชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.29 เป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.37 จะเห็นว่าระดับการศึกษาของประชากรไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปนี้ เพิ่มขึ้นมากกว่าหนึ่งชั้นเรียน

ขอคนพบนี้ รับผิดชอบฐานขอ 1 นั่นคือ ระดับการศึกษาของประชากรไทยโดยเฉลี่ยในปีสามะโนประชากร 1980 สูงขึ้นกว่าระดับการศึกษาของประชากรในปีสามะโนประชากร 1970

2. เมื่อเปรียบเทียบการเรียนสำเร็จการศึกษาของประชากรในจังหวัดต่าง ๆ ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป มี 2 จังหวัด คือ จังหวัดกรุงเทพมหานครและนนทบุรี ที่มีระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นอกนั้นส่วนใหญ่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขอคนพบนี้ ปฏิเสธสมมุติฐานขอ 2 แสดงว่าระดับการศึกษาของประชากรไทยโดยทั่วไปส่วนใหญ่ที่สำรวจได้ในปีสามะโนประชากร 1980 ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6

3. โดยเฉลี่ยทั่วราชอาณาจักร มีประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 15.6 ภาคใต้มีสัดส่วนของประชากรที่ไม่ได้รับการศึกษาสูงสุกร้อยละ 21.6 รองลงมา คือภาคเหนือร้อยละ 21.0 ภาคกลางร้อยละ 15.0 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 10.6

สัดส่วนของประชากรไทยทั้งประเทศเรียนสำเร็จตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไปร้อยละ 76.2 เมื่อเปรียบเทียบเรื่องเดียวกันนี้ของส่วนภูมิภาค ปรากฏว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประชากรที่เรียนสำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไปมากที่สุดเป็นจำนวนร้อยละ 85.3 รองลงมา คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยมีประชากรสำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป จำนวนร้อยละพอ ๆ กัน คือ 72.7, 72.3 และ 72.3

สัดส่วนของประชากรที่เรียนสำเร็จการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคกลางมีค่าสูงสุกร้อยละ 30.4 รองลงมาคือ ภาคใต้ ร้อยละ 22.2 ภาคเหนือ ร้อยละ 15.6 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 12.8

4. การให้การศึกษาแก่ประชากรไทยทั้งชาติ ในทุกระดับการศึกษาในรอบสิบปี มีความก้าวหน้า คือ สัดส่วนของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปที่เรียนสำเร็จชั้นประถมศึกษา

ตอนปลายเพิ่มขึ้นร้อยละ 127.27 มัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 52.08 มัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นร้อยละ 125.00 และระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 135.29 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชากรสำเร็จการศึกษาระดับสูงเพิ่มมากขึ้นทุกระดับ

5. ความแตกต่างในการเรียนสำเร็จการศึกษาระหว่างประชากรจังหวัดต่าง ๆ ในปีสามะโนประชากร 1980 มีอยู่มากในทุกระดับการศึกษา มีบางจังหวัดที่มีอัตราการเพิ่มสัดส่วนของประชากรที่เรียนสำเร็จการศึกษาของประชากรในระดับต่าง ๆ สูงขึ้น โดยเฉพาะระดับมัธยมและระดับอุดมศึกษา เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปีสามะโนประชากร 1960, 1970 และ 1980 ปรากฏว่ามีสัดส่วนของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เรียนสำเร็จระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาเป็นร้อยละ 4.7, 7.7 และ 14.0 ตามลำดับ

6. สถิติการศึกษา ปี ค.ศ.1980 ปรากฏว่า ภาคกลางมีประสิทธิภาพการศึกษาสูงสุด และเป็นภาคเดียวที่มีประสิทธิภาพการศึกษาสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วราชอาณาจักร ซึ่งถือเป็นเกณฑ์ปกติ เช่นเดียวกับสถิติการศึกษาในปี ค.ศ.1970

ในรอบสิบปีที่ผ่านมา จังหวัดที่มีประสิทธิภาพการศึกษาสูงขึ้นไปมี 28 จังหวัด คงที่มี 16 จังหวัด และลดลง 26 จังหวัด

ข้อค้นพบเบื้องต้นที่เกี่ยวข้อง

1. การเปรียบเทียบลักษณะการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของจำนวนประชากรที่เรียนสำเร็จการศึกษาในระดับการศึกษาต่าง ๆ ของประชากรไทยในปีสามะโนประชากรสากล 1980 พบว่าระดับการศึกษาที่ทำให้อัตราส่วนเฉลี่ยของประชากรที่เรียนสำเร็จในภูมิภาค และจังหวัดต่าง ๆ แตกต่างกันมากที่สุด คือ ระดับอุดมศึกษา

2. การเปรียบเทียบเรโซการเรียนสำเร็จการศึกษาของประชากร ในระดับการศึกษาต่าง ๆ และการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการศึกษา ของจังหวัดต่าง ๆ ระหว่างปีสามะโนประชากร 1970 กับ 1980 ได้เปรียบเทียบลักษณะของการเปลี่ยนแปลงค่าเรโซเป็นรายค่าใน 2 ลักษณะ คือ ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง (Percent Change) และการเปลี่ยนตำแหน่ง (Position Movement) แสดงการเปรียบเทียบทั้ง 71 จังหวัด และภูมิภาคทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศ ซึ่งได้แสดงการเปรียบเทียบ-

เทียบในแผนที่ที่ 7 ถึง 19 พบว่า จังหวัดที่มีอัตราการเพิ่มสัดส่วนของประชากรที่เรียนสำเร็จสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วราชอาณาจักรในระดับชั้นการศึกษาต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีค่าแห่งลำดับที่ที่ขึ้น และภาคใต้อัตราการเพิ่มของประสิทธิภาพการศึกษาสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วราชอาณาจักรและมีค่าแห่งลำดับที่ของประสิทธิภาพการศึกษาที่ขึ้นด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

เนื่องจากการขยายการศึกษาภาคบังคับมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 จาก 4 ปี เป็น 7 ปี และยังมีการเปลี่ยนแปลงการศึกษาภาคบังคับ จาก 7 ปี เป็น 6 ปี ในปี ค.ศ. 1977 จึงเป็นผลทำให้ระดับการศึกษาของประชากรไทยโดยเฉลี่ยในปี ค.ศ. 1980 สูงขึ้นกว่าระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรในปี ค.ศ. 1970 ตามข้อค้นพบที่ 1 จะเห็นได้ว่า การจัดการขยายการศึกษาภาคบังคับให้สูงขึ้นได้ทำมาแล้วนานถึง 20 ปี แต่ประชากรไทยส่วนใหญ่ยังมีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงก็จะพบว่า ในระยะเริ่มแรกของการขยายการศึกษาภาคบังคับของไทยนั้น ไม่ได้ขยายทั้งประเทศ รัฐบาลไทยค่อย ๆ วางแผนขยายเป็นบางท้องถิ่นที่มีความพร้อมเท่านั้น รัฐบาลเพิ่งมีนโยบายวางแผนขยายการศึกษาภาคบังคับจริง จึงเมื่อปี ค.ศ. 1977 คือเมื่อสามปีก่อนการสำรวจสถิติ ค.ศ. 1980 เวลา 3 ปีสำหรับการขยายการศึกษาของประเทศที่มีประชากรมากถึง 40 ล้านคน เช่นประเทศไทย นับว่าเป็นเวลาสั้นเกินไปที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

ถ้าพิจารณาระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จะเป็นระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรที่ถูกต่องกว่าการพิจารณาระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป เพราะระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไปนั้น จะนับรวมประชากรที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาระดับใด ๆ เลยด้วย จึงเป็นไปไม่ได้ที่จะไต่ระดับการศึกษาที่ถูกต่อง แต่ถ้าพิจารณาระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยจากประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปถูกต่องกว่าเพราะ ประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปนั้น เป็นประชากรที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำในระดับการศึกษาภาคบังคับ

เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี ค.ศ. 1980 พบว่า ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคเหนือ

สำเร็จการศึกษาในระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน พิจารณาในแง่หนึ่งก็แสดงถึงความเสมอภาคของการให้การศึกษาแก่ประชากรไทยทั่วประเทศ นับเป็นผลดีในการจัดการศึกษาในรอบสิบปีที่ผ่านมา โดยที่รัฐบาลมีนโยบายการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงบริบูรณ์ทั่วประเทศ และจะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบ ระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จากปีสามะโนประชากร 1960, 1970 และ 1980 ทั้งสี่ภูมิภาคมีระดับการศึกษาสูงขึ้น โดยเฉพาะภาคใต้สูงขึ้นมาก คือ มีระดับการศึกษาโดยเฉลี่ย ของประชากรไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปในปีสามะโนประชากร 1960, 1970 และ 1980 เป็น 1.1 , 3.63 และ 3.95 ตามลำดับ

สำหรับประสิทธิภาพการศึกษา พบว่าภาคกลางภาคเดียวที่มีประสิทธิภาพในการยึดเหนี่ยวประชากรให้อยู่ในระบบการศึกษาสูงสุด เพราะภาคกลางมีโรงเรียนที่ดีและมาตรฐานการจัดการศึกษาดีกว่าภาคอื่น ๆ ทำให้ประชากรย้ายเข้ามาเรียนมาก โดยเฉพาะในจังหวัดกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง

ขอเสนอแนะ

1. ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษา ควรจะได้นำผลการวิเคราะห์ที่ประกอบการพิจารณาจัดการศึกษาในระดับจังหวัด ภูมิภาคและประเทศ รวมทั้งจะต้องปรับปรุงโรงเรียนในส่วนภูมิภาคให้ดียิ่งขึ้นจนมีมาตรฐานเท่าเทียมกับโรงเรียนในส่วนกลาง เพื่อนักเรียนจะได้เรียนในส่วนภูมิภาคอันเป็นภูมิลำเนา จนสำเร็จการศึกษาในระดับสูง ไม่ต้องย้ายเข้ามาเรียนในส่วนกลาง ทั้งขอคนพบเกี่ยวกับการยึดเหนี่ยวนักเรียน
2. จังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดนราธิวาส ควรได้รับการเอาใจใส่จากรัฐบาลในการให้การศึกษาแก่ประชากรของจังหวัดเป็นพิเศษ เพราะมีระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าปกติวิสัยของประเทศไทยมาก
3. ผู้สนใจเกี่ยวกับความสำเร็จทางการศึกษาของประชากรไทยและประสิทธิภาพทางการศึกษาของจังหวัดต่าง ๆ ในระดับการศึกษาภาคบังคับ จะศึกษาได้จากวิทยานิพนธ์ ปรินญาตรูศาสตรบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2526 ของ อรพรรณ ใจสุนทร เรื่อง การวิเคราะห์สถิติการเข้าเรียนของประชากรไทย ปีสามะโนประชากร 1980.